

Čís. 2069.

Ustanovení Šu 530 tr. zák. o subjektivním promlčení vztahuje se jen na případy třetího, nikoliv též prvního odstavce článku V zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863.

Pokud výrok, že karpatoruský lid nebyl za vlády Maďarů tak ujařmen jak v Československé republice, spadá pod ustanovení Šu 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky.

Veřejné tupení ve smyslu Šu 491 tr. zák. po stránce subjektivní vyhledává, by pachatel vinil druhého z opovržlivých vlastností neb opovržlivého smýšlení úmyslně neb aspoň vědomě; nestačí, třebas zaviněná nevědomost o obsahu resoluce, které předčítající před tím neznal.

(Rozh. ze dne 2. září 1925, Zm I 257/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Chrudimi ze dne 16. února 1925, pokud jím byli obžalováni Jiří S., František J. a František R. podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. sprostění z obžaloby, Jiří S. a František J. pro přečin podle Šu 14 čís. 5 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., František R. pro přestupek podle Šu 491 tr. zák. a článku V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863, a pokud jím byli obžalováni Jiří S. a František J. uznání vinnými přestupkem podle Šu 491 tr. zák. a článku V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863, vyhověl potud, že zrušil napadený rozsudek, pokud jím byli obžalováni Jiří S. a František J. sprostění z obžaloby pro přečin podle Šu 14 čís. 5 zák. na ochr. rep. a vrátil věc soudu první stolice, by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl. Jinak zmateční stížnosti obžalovaných Jiřího S-ho a Františka J-a a státního zastupitelství zavrhl.

D ů v o d y:

I. Zmateční stížnost obžalovaných Jiřího S-ho a Františka J-a uplatňuje proti odsouzení stěžovatelů pro přestupek Šu 491 tr. zák. a článku V. zák. ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863 důvod zmatečnosti čís. 9 b) Šu 281 tr. ř., dovozujíc, že trestnost obžalovaných pomínila tím, že státní zastupitelství nepodalo žádosti za trestní stíhání v žalobní lhůtě Šu 530 tr. zák., ježto čin ten se stal 14. srpna 1924, návrh na potrestání byl učiněn teprve v obžalobě dne 15. ledna 1925, kdežto dříve bylo proti obžalovaným vedeno trestní vyšetřování pouze pro přečin podle Šu 300 tr. zák. a Šu 18 zák. na ochr. rep. Zmateční stížnost není odůvodněna. Přehlíží, že ustanovení Šu 530 tr. zák. platí dle jasného znění tohoto Šu pouze pro případy, kdy trestní soud smí stíhati přečin nebo přestupek jen k žádosti osobyúčastněné, nikoliv pro případy, v nichž jde o trestné činy, jež dlužno stíhati podle článku V. a zejména prvního odstavce tohoto článku z moci úřední, o jaký se tu jedná. Nesprávnost náhledu, z něhož vychází zmateční stížnost, vyplývá také ze srovnání prvního odstavce článku V. zákona s odstavcem třetím; kdežto totiž v případech prvního odstavce článku V. cit. zák. (při urážkách veřejných

úřadů, armády atd.) dochází zásadně ke stíhání z moci úřední veřejnou obžalobou, dopouští třetí odstavec, by urážky jednotlivých úředních osob ve příčině toho, co učinily ve svém povolání, byly stíhány buď na žádost uražených nebo k jejich zmocnění veřejným obžalobcem, při čemž jest arcí ponecháno uvážení veřejného obžalobce, zda převezme zastoupení uraženého, čili nic. Tímto zásadně rozdílným způsobem stíhání a obžaloby se vysvětluje, že předpis Šu 530 tr. zák. platí sice v případech odstavce třetího, který jej ostatně výslovně cituje — nikoliv v případech odstavce prvního, který tohoto Šu necituje, zřejmě proto, že se na případy veřejné obžaloby již dle svého znění vůbec ani nemůže vztahovati. V tomto případě šlo o veřejnou obžalobu podle prvního odstavce článku V. cit. zák., jejíž předmětem byly urážky stěžovatelů proti veřejnému úřadu, vládě republiky Československé. Poněvadž podle toho, co bylo uvedeno, žalobní právo veřejného obžalobce časově vůbec omezeno nebylo, nelze tvrditi, že zaniklo nepodáním obžaloby ve lhůtě Šu 530 tr. zák. Neodůvodněnou zmateční sůžnost bylo proto zavrhnouti.

II. Zmateční stížnost státního zastupitelství napadá sprostující část rozsudku v celém rozsahu, uplatňujíc a) proti osvobození obžalovaných Jiřího S-ho a Františka J-a z obžaloby pro přečin podle Šu 14 čís. 5 zák. na ochr. rep. důvody zmatečnosti čís. 5 a 10 (správně 9 a) Šu 281 tr. ř., a b) proti sprostění obžalovaného Karla R-a z obžaloby pro přestupek Šu 491 tr. zák. a článku V. odstavce první zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863 důvod zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. K a): V prvním směru vytýká zmateční stížnost rozsudku po stránce formální (čís. 5 Šu 281 tr. ř.), že jest nejasný, neúplný, že si odporuje a trpí nedostatkem důvodů. Z těchto zmatků provádí však pouze 1): výtku vnitřního rozporu, který shledává v tom, že rozsudek na jednom místě zjišťuje, že obžalovaný Jiří S. (na veřejné politické schůzi komunistické strany v P. v přítomnosti asi 350 osob) pronesl výrok, že Karpatoruský lid před válkou, za vlády Maďarů nebyl tak ujařmen, jako dnes v Čs. republice, v níž se lidu přímo brání odnášeti si nějaké dříví — atd., a na jiném místě dospívá k názoru, že obžalovaný kritisoval pouze poměry na Podkarpatské Rusi, republiku Československou jako stát prý však nehanobil. 2): výtku nedostatku důvodů pro výroky, že obžalovaný Jiří S. svou řečí republiku nehanobil, že jeho řeč nemohla vážnost republiky snížit ani ohrozit obecný mír v ní nebo její mezinárodní vztahy.

K 1): První výtce dlužno přiznati oprávnění, neboť, zjišťuje-li soud, že obžalovaný pronesl shora uvedený výrok, že tedy tvrdil, že Čsl. republika trpí, by karpatoruský lid byl více ujařmen, než za nadvlády Maďarů, by byl persekvován a terorizován, kdežto na druhém místě tvrdí, že Čsl. republiku nehanobil (líče věc tak, jakoby obžalovaný o republice ani nemluvil), klade vedle sebe dva výroky, které si vzájemně odporují a logicky vedle sebe nemohou obstáti. K 2): Také druhá výtka jest odůvodněna, poněvadž rozsudek neobsahuje, nehledíc k vadnému poukazu na domnělý obsah řeči (že obžalovaný kritisoval pouze poměry v Podkarpatské Rusi), nižádného odůvodnění pro osvobozující výrok. Zejména chybí jakékoliv právní odůvodnění pro výroky, že obžalovaný nehanobil republiku jako stát, že jeho řeč nemohla snížit vážnost republiky, ani ohrozit obecný mír v ní nebo její mezinárodní vztahy. Již tento nedostatek o sobě činí rozsudek zmatečným ne sice podle čís. 5,

nýbrž podle čís. 9 a) Šu 281 tr. ř., poněvadž z něho není patrné, z jakých právních úvah soud při svém rozhodnutí vycházel. Vychází-li ze skutkových zjištění napadeného rozsudku, dle nichž obžalovaný mluvil o Čs. republice jako státu kapitalistickém, který trpí, by byl lid v Podkarpatské Rusi více ujařmen, než za nadvlády Maďarů, by byl persekvován a terorisován, dlužno říci, že snižoval její vážnost, tedy ji hanobil, používaje při tom prostředků, jež zákon označuje jako surové, t. j. vymyšlených, po případě přehnaných tvrzení, způsobilých vyvolati nebo zvýšení proti republice nepřátelské smýšlení, zejména v komunisticky orientované části posluchačů veřejné schůze, beztak proti státu zaujaté. Proto nelze také vyloučiti — posuzuje-li se věc objektivně —, že hanlivá slova obžalovaného o republice mohla snížit její vážnost v očích těch, před nimiž je pronesl, po případě (svým štvavým rázem) vyvolati náladu, za které mohlo vzejíti ohrožení obecného míru. Pro onu formální vadu jakož i pro nedostatek potřebných zjištění ve směru subjektivní viny obžalovaného Jiřího S-ho nelze rozhodnouti ve věci samé. Vše, co bylo řečeno o obžalovaném Jiřím S-ovi, platí i o druhém obžalovaném Josefu J-ovi, o němž zjišťuje rozsudek, že řeč S-ovu (se závadnými výroky o republice) na veřejné schůzi zrekapituloval. I jeho sprostil nalézací soud z obžaloby pro přečin podle Šu 14 čís. 5 zák. na ochr. rep. (pro tuto část řeči mimo dodatek) stejně vadným způsobem jako obžalovaného S-ho. Zmateční stížnost státního zastupitelství, uplatňující v tomto směru tytéž důvody zmatečnosti jako u S-ho, jest i tu odůvodněna a stačí poukázati na to, co bylo řečeno shora.

K b): Naproti tomu není odůvodněna zmateční stížnost státního zastupitelství, pokud napadá sprostění obžalovaného Karla R-a z obžaloby pro přestupek Šu 491 tr. zák. a článku V. odstavce první zák. ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863 důvodem zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. U obžalovaného Karla R-a vzal soud za prokázáno, že četl resoluci, obsahující kromě jiného tvrzení, že podstatou nynější vlády jest zkorumpovaný, násilnický a protidělnický režim koaliční, zapřažený cele do chomoutu buržoasní reakce a sloužící za slepý nástroj domácího a zahraničního imperialistického kapitalismu, který je na skoku postavit se otevřeně po bok nejodpornějším vzorům fašistických hrůzovlád. Svaljanské krveprolití, vyprovokované četnickou zvůli a aranžované zbabělými zákeřníky a vrahy v odpovědných úřadech, to prý znovu dokazuje. Ku konci resoluce se pak praví, že, nebudou-li požadavky resoluce splněny, bude to dalším důkazem, že vládnoucí režim chce na cestě ničemných povokací a vražd pokračovati. Soud shledal v přečteném obsahu resoluce obviňování vlády, četnictva a správních úřadů bezpečnostních z opovrhlivých vlastností a smýšlení, totiž z násilnictví, teroru a persekucí, a shledal v tomto zjištěném jednání obžalovaného R-a po stránce objektivní skutkovou povahu přestupku Šu 491 tr. zák. a článku V. zák. ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863. Sprostil však obžalovaného z toho důvodu, že obžalovaný R. nebyl svolavatelem a pořadatelem schůze, že nebylo o něm nijak prokázáno, že o tom předem věděl, jaká resoluce jest pro tuto veřejnou schůzi připravena, dále, že nebylo zjištěno, že za schůze předem onu resoluci četl, nýbrž že ji od někoho z posluchačů obdržel a rychle přečítal, tak že si nebyl urážlivého obsahu při předčítání resoluce vědom. Proti tomuto výroku, vy-

lučujícím trestné vědomí obžalovaného, namítá zmateční stížnost pouze s hlediska čís. 9 a) Šu 281 tr. ř., že k odsouzení podle Šu 491 tr. zák. stačí i zaviněná nevědomost o trestném obsahu, poněvadž prý, kdo se uvolí přečísti resoluci na veřejné schůzi, přejímá tím na sebe plnou zodpovědnost za to, co čte. Tento náhled nemá však v zákoně opory, poněvadž k trestnosti veřejného tupení podle Šu 491 tr. zák. po stránce subjektivní se vyhledává — jak vychází ze znění tohoto ustanovení zcela nepochybně —, aby pachatel vinil druhého z opovržlivých vlastností nebo opovržlivého smýšlení úmyslně nebo aspoň vědomě. Vědomí obžalovaného o urážlivém obsahu resoluce však nalézací soud v projednávaném případě výslovně vyloučil a své přesvědčení v tom směru náležitě odůvodnil. Poněvadž zmateční stížnost proti němu nebrojí žádným z formálních zmatků čís. 5 Šu 281 tr., jest zrušovací soud vázán formálně bezvadným zjištěním prvního soudu o otázce skutkové a musí je vzít za základ svého rozhodnutí. Neodůvodněnou v tomto směru zmateční stížnost bylo proto zavrhnouti.

Čís. 2070.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pod skutkovou podstatu Šu 18 čís. 1 zákona spadá rozšiřování nepravdivé zprávy bez ohledu na to, zda jedná pachatel z vlastního popudu, či na žádost nebo z příkazu osoby třetí.

Odevzdání závadných letáků poštovní dopravě jest činem ke skutečnému vykonání vedoucím ve smyslu Šu 8 tr. zák.

Obava před ztrátou existence neodpovídá zákonnému pojmu neodolatelného donucení ve smyslu Šu 2 písm. g) tr. zák.

(Rozh. ze dne 2. září 1925, Zm I 351/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Chrudimi ze dne 19. března 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným přestupkem podle Šu 8 tr. zák. a § 18 čís. 1 zák. ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n. a přestupkem podle §§ 487, 488, 491 tr. zák. a článku V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863.

Důvody:

Zmateční stížnost, nečiníc námitek proti odsuzujícímu výroku pro přestupek §§ 487, 488, 491 tr. zák. a článku V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863, uplatňuje proti odsouzení stěžovatelovu pro přestupek §§ 8 tr. zák. a Šu 18 čís. 1 zák. na ochranu republiky věcně (bez číselného označení), důvody zmatečnosti čís. 9 a), b) Šu 281 tr. ř. Oba neprávem. Onen zmatek (čís. 9 a) Šu 281 tr. ř.) shledává v tom, že první soud nesprávně podřadil zjištěnou činnost obžalovaného pod ustanovení Šu 8 tr. zák. a Šu 18 čís. 1 zák. na ochr. rep., ježto prý pouhé provedení příkazu komunistické strany, by obžalovaný rozdělil letáky organisacím, nestačí naplniti pojem pokusu šíření nepravdivých zpráv, i když stěžovatel připouští, že si leták dříve přečetl